

Souhrnné výsledky konjunkturálního průzkumu v podnikové sféře

Český statistický úřad provedl v prosinci 2009 celostátní konjunkturální průzkum názorů vedoucích pracovníků vybraných podniků z oblasti průmyslu, stavebnictví, obchodu a vybraných odvětví služeb. Tento průzkum byl zaměřen **jednak na hodnocení situace v hlavních oblastech podnikové ekonomiky v prosinci a na krátkodobý výhled pro příští měsíce ve srovnání se situací, jak se jevila respondentům v období průzkumu.**

Průzkum se týkal 906 průmyslových podniků (tržby z průmyslové činnosti těchto podniků představují více než polovinu tržeb za průmyslové podniky celkem), ve stavebnictví 494 podniků, tento soubor pokrývá zhruba polovinu stavebních prací provedených podle dodavatelských smluv ve stavebnictví celkem, 332 podniků obchodu a 759 podniků vybraných odvětví služeb.

Odpovědi v dotaznících byly zpracovány váženě podle tržeb, (resp. objemu stavebních prací), otázky z oblasti pracovní problematiky váženě počtem zaměstnanců příslušné organizace¹⁾.

1. Konjunkturální průzkum v průmyslových podnicích

V **průmyslu** se v prosinci hodnocení současné celkové **ekonomické situace** oproti listopadu zlepšilo. 24,3 % respondentů hodnotí svou ekonomickou situaci jako dobrou, 65,8 % jako uspokojivou a 9,9 % jako špatnou. V rámci zpracovatelského průmyslu byla ekonomická situace uspokojivá u respondentů se 67,4 % tržeb. Jako špatnou označili svoji ekonomickou situaci respondenti z oblasti zpracovatelského průmyslu s 11 % tržeb. Jedná se zejména o některé podniky oděvního průmyslu, výroby a opravy strojů a zařízení a textilního průmyslu. Dobrá ekonomická situace byla u respondentů s 21,6 % tržeb ze zpracovatelského průmyslu.

Hodnocení **celkové i zahraniční poptávky** se zlepšilo také. Úroveň **celkové poptávky** (knihy zakázek) považovali za uspokojivou respondenti se 62,6 % tržeb, respondenti se 4,6 % tržeb hodnotili úroveň celkové poptávky po své produkci jako vyšší a respondenti se 32,8 % tržeb jako nízkou. V rámci zpracovatelského průmyslu byla úroveň celkové poptávky v období průzkumu hodnocena jako uspokojivá u respondentů se 60,3 % tržeb, jako nízká u respondentů se 34,6 % tržeb a vyšší poptávka byla u respondentů s 5,1 % tržeb.

Pro zahraniční odběratele dodává část svých výrobků zhruba 78 % z celkového počtu vybraných podniků. Z nich podniky s 62,5 % tržeb považovaly úroveň **zahraniční poptávky** za uspokojivou, podniky s 32,3 % tržeb za nízkou a jako vysokou označili poptávku zahraničních partnerů respondenti s 5,2 % tržeb. Ve zpracovatelském průmyslu byla úroveň zahraniční poptávky považována za uspokojivou u respondentů s 58,5 % tržeb, u 35,7 % za nízkou a u 5,8 % za vysokou.

Výrobní činnost vzrostla u podniků s 26 % tržeb, poklesla u 21,2 % podniků a u podniků s 52,8 % tržeb byla výrobní činnost stabilizovaná. Ve zpracovatelském průmyslu se výrobní činnost zvýšila u respondentů s 23,2 % tržeb, snížení se týkalo podniků s 22,3 % a neměnnost podniků s 54,5 % tržeb.

Zásoby se podle mínění respondentů snížily. Stav **zásob hotových výrobků** považovali v období průzkumu respondenti s 80,9 % tržeb za normální v sezóně. Podniky s 9,8 % tržeb mají své zásoby vyšší a podniky s 9,3 % tržeb nízké. Stav **zásob surovin a materiálů** považují respondenti reprezentující 86,6 % tržeb za normální v sezóně.

Očekávání celkové **ekonomické situace** pro období **příštích tří i šesti měsíců** jsou vyšší než v listopadu. Zlepšení očekávají podniky s 10,5 % a zhoršení respondenti s 9,6 % tržeb, beze změny 79,9 %. V průmyslu zpracovatelském se ekonomická situace zlepšit u 9,7 % respondentů, u 10,6 % se zhorší a beze změny zůstane u podniků se 79,7 % tržeb.

¹⁾ Hodnocení je provedeno pomocí konjunkturálních sald, což je rozdíl mezi odpověďmi ve variantách zlepšení

Pro příštích šest měsíců respondenti s 18,4 % tržeb očekávají zlepšení **ekonomické situace**, zhoršení s 10,4 % a respondenti představující 71,2 % tržeb se změnami úrovně ekonomické situace svého podniku neuvažují. Ve zpracovatelském průmyslu se ekonomická situace stabilizuje u respondentů představujících 69,5 % tržeb, ke zlepšení by mělo dojít u podniků s 19 % tržeb a ke zhoršení u podniků, které zahrnují 11,5 % tržeb za respondenty ze zpracovatelského průmyslu.

Celková poptávka (podle knihy zakázek) by se v **příštích třech měsících** ve srovnání se situací v období průzkumu neměla měnit u respondentů s 61,8 % tržeb, s oživením poptávky počítají respondenti s 15,3 % a se snížením respondenti s 22,9 %. Ve zpracovatelském průmyslu očekávají zvýšení celkové poptávky respondenti s 14,8 % tržeb, snížení očekává 24,4 % respondentů a neměnnost 60,8 % respondentů.

Celkový export by se měl zvýšit u respondentů s 12,6 % tržeb, s neměnností exportu počítají podniky, jejichž tržby činí 65,1 % za celý soubor a snížení exportu očekává 22,3 % respondentů. Ve zpracovatelském průmyslu očekávají zvýšení celkového exportu respondenti představující 12,9 % tržeb, pokles respondenti s 24,7 % tržeb a respondenti se 62,4 % tržeb se změnami exportu nepočítají.

Celkový dovoz by se měl v příštích třech měsících zvýšit u respondentů s 6,9 % tržeb za soubor podniků, které dovoz realizují, u respondentů s 72,2 % tržeb v této oblasti ke změnám nedojde a snížení dovozu předpokládají podniky s 20,9 % tržeb. Ve zpracovatelském průmyslu očekává 7,7 % respondentů zvýšení dovozu, 23,1 % snížení a 69,2 % respondentů neočekává změny.

Své **výrobní kapacity vzhledem k zakázkám** považují pro příští měsíce za dostatečné respondenti s 55,2 % tržeb. Více než dostatečné výrobní kapacity by měly být u 44,4 % a nedostatečné u podniků s 0,4 % tržeb. Ve zpracovatelském průmyslu jsou výrobní kapacity dostatečné u respondentů se 52,6 % tržeb, více než dostatečné u 47 % a nedostatečné u 0,4 % respondentů.

Pro příští tři měsíce se oproti listopadu mírně zlepšila očekávání respondentů ohledně vývoje **výrobní činnosti i zaměstnanosti**. Zvýšení **výrobní činnosti** očekávají respondenti představující 14,9 % tržeb, se snížením počítá 27,4 % respondentů a respondenti s 57,7 % tržeb se změnami svých výrobních aktivit nepočítají. V oblasti zpracovatelského průmyslu očekávají růst výroby respondenti představující 14,4 % tržeb, neměnný vývoj 55,8 % respondentů a pokles výroby 29,8 % respondentů. Na otázku **zajištěnosti výrobních programů** z hlediska časové perspektivy odpovídali respondenti diferencovaně, a to zejména v souvislosti s odvětvovým zaměřením jejich výrobních aktivit.

S poklesem **zaměstnanosti** počítají respondenti v příštích třech měsících proti situaci v období průzkumu se 33,7 % počtu zaměstnanců. Respondenti s 57,5 % počtu zaměstnanců se změnami v této oblasti nepočítají a růst předpokládají podniky s 8,8 % zaměstnanců. Obdobné tendence očekávají pro příští tři měsíce také respondenti z oblasti zpracovatelského průmyslu.

Ve srovnání se situací v období průzkumu by se měl **růst cen** průmyslových výrobků týkat 6,7 % tržeb. Se snížením cen uvažují respondenti u 12,6 % tržeb a s neměnností u 80,7 % tržeb. Ve zpracovatelském průmyslu by se měly ceny zvýšit u 5,5 % tržeb, snížit u 8,7 % tržeb a 85,8 % tržeb zpracovatelského průmyslu by se cenové změny neměly týkat.

Co se týká **finanční situace** mělo v období průzkumu závazky po lhůtě splatnosti 24,2% z celkového počtu podniků, které odpověděly (tržby těchto podniků představují 13,5 % tržeb za všechny vybrané podniky).

Schopnost podniků platit své závazky ve lhůtě splatnosti se v dalších třech měsících nezmění u 86 % počtu respondentů, u 5,3 % selepší a u 8,7 % se zhorší.

Úroveň **úvěrů** se bude vyvíjet podle názorů podniků diferencovaně. Se změnami v objemu úvěrů nepočítá 42,3 % počtu podniků, zvýšení úvěrů očekává 9,5 % a snížení 19,4 % počtu podniků. Úvěry nebude mít 28,8 % počtu podniků.

Saldo **indikátoru důvěry v průmyslu** konstruované jako průměr sezónně očištěných konjunkturálních sald ze tří ukazatelů (hodnocení celkové poptávky, zásoby hotových výrobků s opačným znaménkem a očekávaný vývoj výrobní činnosti) se celkově v prosinci meziměsíčně zvýšilo o 4 body a oproti nízkým hodnotám v minulém roce je o 17 bodů vyšší.

2. Konjunkturální průzkum ve stavebních podnicích

Ve **stavebních podnicích** se hodnocení současné ekonomické situace v prosinci oproti minulému měsíci zvýšilo. V prosinci hodnotilo 39,2 % respondentů svou **ekonomickou situaci** jako dobrou, 51,9 % jako uspokojivou a 8,9 % jako špatnou. **Stavební činnost** se zvýšila u podniků s 21,3 % objemu stavebních prací, k omezení stavební činnosti došlo u 24 % respondentů a u ostatních (se 54,7 % stavebních prací) ke změnám nedošlo.

Hodnocení **celkové poptávky** se nezměnilo. Úroveň celkové poptávky po produkci svého podniku považovali v období průzkumu za uspokojivou respondenti s 60,8 % stavebních prací. V podnicích, jejichž objem výroby představuje 0,5 % stavebních prací, považovali jejich zástupci úroveň celkové poptávky za vyšší a s 38,7 % za nízkou.

Jako hlavní **bariéry růstu produkce** svého podniku označují respondenti nedostatečnou poptávku, respondenti představující 15,6 % stavebních prací bariéry růstu produkce nemají.

Očekávání vývoje **ekonomické situace** pro období **příštích tří měsíců** jsou vyšší než v listopadu, pro období **příštích šesti měsíců** jsou stejná. **Celková ekonomická situace** by měla podle výsledků průzkumu zůstat v **příštích třech měsících** stabilizovaná u respondentů se 79,5 % objemu stavebních prací za všechny respondenty. Zlepšení své ekonomické situace předpokládají respondenti se 3,9 % stavebních prací a zhoršení s 16,6 %. **V příštích šesti měsících** by se měla ekonomická situace zlepšit u respondentů s 9,9 % výroby. Zhoršení své ekonomické situace signalizují pro příštích šest měsíců respondenti se 28,3 % výroby, ke změnám proti období průzkumu by nemělo dojít u 61,8 % respondentů.

Pro **příští tři měsíce** respondenti předpokládají ve srovnání s listopadem mírné zlepšení vývoje **stavební činnosti i zaměstnanosti**. **Stavební činnost** by se měla zvýšit u respondentů představujících 2,8 % stavebních prací. Ke snížení stavební činnosti by mělo dojít v tomto období u respondentů s 46,1 % stavebních prací a stabilizovaný vývoj předpokládají podniky s 51,1 % výroby za celý soubor. Co se týká očekávaného vývoje **zaměstnanosti** se stabilizací v této oblasti počítají respondenti s 53,7 % zaměstnanců za celý soubor. Zvýšení počtu zaměstnanců proti situaci v období průzkumu předpokládá 1,9 % respondentů a snížení 44,4 % respondentů.

Stavebníci vypovídali také o **kapacitním zajištění svého výrobního programu na příští měsíce**. Z celkového počtu odpovídajících podniků uvedlo 70,6 %, že jejich výrobní kapacity budou v příštích měsících vzhledem k zakázkám, objednávkám a probíhajícím jednáním dostatečné. Objem stavebních prací těchto podniků představuje 56,4 % stavebních prací. Nedostatečné výrobní kapacity bude mít 2,4% počtu respondentů s podílem objemu stavebních prací 2,6 % a více než dostatečné kapacity by měly být u 27 % počtu respondentů (objem jejich stavebních prací představuje 41 %).

V průměru by měla být dle odpovědí respondentů **stavební výroba zakázkově zajištěna** na zhruba 8,6 měsíců dopředu.

Růst **cen** předpokládají respondenti u 2,7 % své produkce, neměnnost u 83,5 % produkce a pokles prodejních cen očekávají respondenti u 13,8 % produkce.

Závazky po lhůtě splatnosti mělo 33,4 % počtu respondentů (objem stavebních prací těchto podniků představuje 24,2 % objemu za všechny respondenty).

Objem **úvěrů** se v příštích třech měsících nezmění podle výsledků průzkumu u 50,1 % počtu podniků, zvýšení úvěrů předpokládá 8,5 % a snížení 11 % počtu podniků. Úvěry nebude mít 30,4 % počtu podniků.

Saldo indikátoru důvěry ve stavebnictví, konstruované jako průměr sezónně očištěných konjunkturálních sald ze dvou ukazatelů (hodnocení celkové poptávky a očekávaný vývoj zaměstnanosti v příštích třech měsících), se celkově meziměsíčně zvýšilo o 2,5 bodu a je o 24,5 bodu nižší než před rokem.

3. Konjunkturální průzkum v obchodě

V odvětví **obchodu** se v prosinci ve srovnání s listopadem zhoršilo hodnocení současné ekonomické situace. Jako dobrou hodnotilo v prosinci **ekonomickou situaci** svého podniku 23,5 % respondentů, 58,9 % jako odpovídající sezóně a 17,6 % jako špatnou. Zásoby se podle mínění respondentů v prosinci nezměnily. Současný **stav zásob** hodnotilo 84,9 % respondentů jako odpovídající sezóně a vysoký stav zásob mělo 14,3 % respondentů.

Vyšší **požadavky na dodavatele** budou mít v příštích třech měsících respondenti s 18,1 % tržeb, stejné požadavky budou mít firmy se 55,6 % tržeb a s 26,3 % nižší. **Počet zaměstnanců** se v příštích třech měsících nezmění u 72,9 % respondentů, 13,2 % očekává růst a 13,9 % respondentů pokles. Stabilizované **ceny prodávaného zboží** předpokládají pro další tři měsíce respondenti s 74,5 % tržeb, 14,6 % předpokládá pokles a 10,9 % respondentů očekává růst.

Očekávání vývoje **ekonomické situace** pro období příštích **tří i šesti měsíců** jsou nižší než v listopadu. Z názoru respondentů na vývoj **ekonomické situace** podniku očekávaný v příštích šesti měsících vyplývá, že podniky se 29,6 % tržeb očekávají zlepšení své ekonomické situace, s 57,3 % žádné změny nepředpokládají a 13,1 % podniků očekává zhoršení.

Saldo indikátoru důvěry, konstruované jako průměr sezónně očištěných konjunkturálních sald ze tří ukazatelů (hodnocení ekonomické situace, stav zásob s opačným znaménkem a očekávaný vývoj ekonomické situace) se po listopadovém zlepšení vrátilo na říjnovou úroveň (v prosinci oproti listopadu kleslo o 3,7 bodu) a v meziročním srovnání je o 13 bodů nižší než v prosinci 2008.

4. Konjunkturální průzkum ve vybraných odvětvích služeb

Ve **vybraných odvětvích služeb** se podle respondentů v prosinci ve srovnání s listopadem zlepšilo hodnocení současné **ekonomické situace**. Ve vybraných odvětvích služeb hodnotilo svoji současnou **ekonomickou situaci** 38,5 % respondentů jako dobrou, 55,4 % respondentů ji hodnotilo jako odpovídající sezóně a 6,1 % jako špatnou.

Hodnocení **poptávky** se snížilo, její očekávání pro **příští tři měsíce** mírně vzrostlo. Růst **poptávky** (knihy zakázek) po produkci podniku očekává 19,1 % respondentů, neměnný vývoj předpokládá 71,6 % respondentů a 9,3 % pokles. Neměnnost ve vývoji **cen** očekává 92,0 % respondentů, růst cen 3 % respondentů a 5 % pokles. Pokles počtu **zaměstnanců** očekává 27,3 % respondentů, neměnnost 71,1 % a růst počtu zaměstnanců 1,6 % respondentů. Očekávání celkové **ekonomické situace** pro období **příštích tří i šesti měsíců** jsou vyšší než v listopadu.

Saldo indikátoru důvěry ve vybraných odvětvích služeb (je průměr tří sezónně očištěných ukazatelů - hodnocení ekonomické situace, hodnocení poptávky a očekávaná poptávka) se oproti minulému měsíci zvýšilo o 1 bod a je o 6 bodů nižší než před rokem.